

L'ALTRA CARA DE LES PEL·LÍCULES BÈL·LIQUES

TEMPORALITZACIÓ: 4 SESSIONS DE CLASSE

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

1 Cultura de la violència: L'altra cara de les pel·lícules bèl·liques

Objectiu: qüestionar els valors que transmeten les pel·lícules i els mitjans de comunicació, fer visibles altres realitats de les guerres.

Descripció: l'activitat comença demanant als alumnes que pensin en pel·lícules bèl·liques que hagin vist recentment i que reflexionin sobre els valors que transmeten. Per això s'obre el debat amb les preguntes següents: Què és el que jo considero que és un heroi o una heroïna? Què és el que les pel·lícules bèl·liques consideren un heroi? Si penso en una pel·lícula bèl·lica que hagi vist recentment, es veu el punt de vista de l'enemic de l'heroi? Què se sap de les persones properes a l'heroi que moren? Què se sap de les persones que mata l'heroi o de les persones del seu bàndol? Es parla molt de les víctimes de la guerra? A part de les persones mortes i ferides, quines altres conseqüències negatives comporta la guerra? Quines actituds es veuen entre els personatges: cooperació/competició, individual/col·lectivitat? Es veuen actituds de rebuig a la guerra? I actituds de resistència no violenta?

Després d'aquesta reflexió es proposa als alumnes que dibuixin, en grups de cinc o sis persones, un cartell d'una pel·lícula que tracti el tema de la guerra des d'un punt de vista que no vengui la guerra com un valor positiu. Quan l'hagin acabat, cada grup explica el seu cartell i la idea que han volgut transmetre a la resta de la classe.

Orientacions: aquesta activitat ha de permetre als grups utilitzar la seva creativitat, tant en la realització del cartell com en les idees que s'intenten transmetre: per facilitar-ho, es pot incidir especialment en el debat inicial, propiciant les reflexions, o bé indicar que cada cartell ha de tractar un tema diferent o que es valorarà especialment l'originalitat del tema. És important evitar que sorgeixin únicament al·lusions a les víctimes ja que això transmet una idea d'impotència davant de les guerres. Encara que les víctimes són una realitat que sovint s'oblida, tampoc no s'han de deixar de banda les possibilitats d'oposar-se a les guerres i de resistir-les.

2 Imatge de l'enemic: Gol nord – Gol sud

Objectiu: reflexionar sobre les dinàmiques de diferenciació i de competició entre els grups.

Descripció: es divideix els alumnes en dos grups: un representa el gol nord i l'altre el gol sud de l'afició d'un camp de futbol. Es diu als grups que han d'anar saludant alternativament a l'altre: "Hola, gol nord!", "Hola, gol sud!! De manera que amb el seu to de veu i la seva entonació responguin al to de veu i a l'entonació de l'altre grup, i que al final de l'exercici es valorarà el "millor" to.

Orientacions: encara que es corri el risc de caure en la monotonia, el joc ha de durar com a mínim cinc minuts per permetre que es creïn dinàmiques de grup. Si es preveu que el soroll pugui molestar les classes contigües, l'activitat pot realitzar-se en el gimnàs de l'escola. Tot i així, la intenció no és que sorgeixin necessàriament dinàmiques de competició (encara que és molt probable que això passi, especialment si s'ambienta l'activitat en un camp de futbol), sinó veure com repercutim en l'actitud dels altres. És tan important constatar que la competitivitat genera agressivitat com que amb benevolència es rep suavitat. Demanar a l'alumnat que identifiqui quines actituds que hagin sorgit de creació o d'identificació amb el grup poden permetre reflexionar sobre les dinàmiques de grup, de com la identificació amb el propi grup fomenta la diferenciació mútua respecte de l'altre grup. El context de l'activitat -un camp de futbol- pot servir d'excusa per comentar entre tots la relació entre l'esport i la violència i entre els jocs competitius i els cooperatius. Per acabar, i per connectar amb la realitat de les armes en contextos urbans, es pot explicar que aquestes dinàmiques de diferenciació entre grups han reforçat la problemàtica de les *maras* M-18 i M-S a Los Angeles i, posteriorment, a tot Amèrica Central. Per això, es proposa treballar el següent text, així com també contestar les preguntes.

M-18 i M-S. A partir dels anys seixanta, s'organitzen a Los Angeles (Estats Units) bandes urbanes armades, les *maras*, formades per joves –molts d'ells immigrants centreamericans– empesos al carrer per la manca de possibilitats de treball. La Mara 18 rep el nom del carrer de Los Angeles en el qual té la seva base. Més endavant es forma la Mara Salvatrucha, que pren el nom que reben les persones procedents d'El Salvador. Les *maras* es dediquen essencialment al tràfic de drogues i de cotxes robats i als atracaments de comerços. Per lluitar contra aquestes activitats, a partir dels anys noranta la policia de Los Angeles adopta una política d'expulsions que contribueix a exportar aquesta problemàtica. Avui en dia, les *maras* M-18 i M-S es poden trobar als Estats Units, Canadà i Mèxic i a tot Amèrica Central.

Pertànyer a una mara té tot un significat per als seus integrants: "La 18 és la meua família. Aquest tatuatge m'hi lliga per tota la vida", diu Bad Boy, de la M-18. Els integrants de les *maras* es diferencien per símbols que identifiquen el seu grup: els integrants de la M-S s'identifiquen amb el número 13, amb la paraula sureño i sovint es tatuen una "M" o una "M-S" o les paraules "orgullo salvadoreño", mentre que els integrants de la M-18 es tatuen els números "666" (que sumen 18) o "XVIII". Hi ha una gran rivalitat entre les *maras*: els integrants de la M-18 es refereixen als de la M-S com "las Mierdas Secas" i de 2.000 homicidis anuals a El Salvador, el 40% s'atribueix a enfrontaments entre integrants de les *maras*. Tot i així, el seu antagonisme és com a mínim qüestionable: no solament és difícil diferenciar-los en aparença (sovint porten texans molt amples i gorres de beisbol), sinó que no hi ha una causa real d'enfrontament més enllà de la competició entre dues bandes: segons un sociòleg salvadorenc "la violència de les *maras* està essencialment orientada a la destrucció dels qui consideren els seus enemics: joves de condicions econòmiques i socials molt semblants que únicament es diferencien per la pertinença al grup contrari".

Font: Elaborat per l'Escola de Cultura de la Pau a partir d'un article de *Le Monde Diplomatique*, març de 2004, pàg. 18-19.

En què s'assemblen els integrants de la M-18 i de la M-S? Quins signes d'identificació utilitzen per diferenciar-se de l'altra *mara*? Con es refereixen a l'altra banda?

3 Armes lleugeres: Una mina contaminada

Objectiu: posar cara i ulls a les víctimes de les mines.

Descripció: aquesta activitat es basa en el joc "Enfonsar la flota" o la guerra de vaixells, però es juga en equips. Es divideix la classe en dos equips mixtos, els Shiu ki i les Bibu. Cada grup representa la població civil d'una d'aquestes comunitats els representants de les quals estan en

guerra. Cada grup té una persona que farà el paper de general i que plantarà deu mines en el plànol del tros de camp. Mentrestant, els membres de cada comunitat han de traçar, cada un en el seu plànol, el camí que seguiran per creuar el camp. Un cop fet això, el general Bibu lleix les coordenades dels emplaçaments de les mines. Si el camí dibuixat pels membres de la comunitat Shiu ki coincideix amb alguna d'aquestes coordenades, queden eliminats del joc i han de desplaçar-se fins a la tarima, llegir una de les targetes de l'activitat i assenyalar amb un adhesiu l'emplaçament del país en un mapa del món. Un cop acabat el joc, es repeteix invertint els equips. Al final s'explica quantes baixes ha tingut cada equip.

ATENCIÓ: és necessari fotocopiar el full de les targetes.

Orientacions: cal vigilar l'avaluació per evitar frivoltzar un tema tan seriós; és important desenvolupar l'activitat en silenci i, per assegurar-se que totes les persones que hi participen no trivialitzen l'activitat, explicar durant les instruccions de la dinàmica que es tractarà un tema molt greu; també és important reservar una mica de temps al final de l'activitat perquè l'alumnat expliqui com s'ha sentit. Si les persones que controlen els mapes volen exposar els seus sentiments, aquest fet pot aprofitar-se per explicar que alguns països tenen mapes dels emplaçaments on s'han enterrat les mines, però que es neguen a donar aquesta informació a l'"enemic" (vegeu la fitxa 8). Al final del joc, especialment si els alumnes mostren actituds competitives durant el seu desenvolupament, pot remarcar-se que cap dels equips ha guanyat, ja que tots dos han tingut pèrdues: en la dinàmica, com en totes les guerres, la gran perdedora és la població civil. Per concloure, és important comentar el perill que representen les mines: poden continuar enterrades en el terreny durant dècades un cop acabat el conflicte. Sovint la intenció quan s'enterra una mina no és matar la gent, sinó provocar mutilacions perquè a l'altra banda en conflicte li resulta més costós fer-se càrrec d'una persona amb una disminució física.

Alternativa: la mateixa activitat pot desenvolupar-se en l'espai de l'aula, on cada rajola del terra farà de casella; les comunitats creuaran l'aula una després de l'altra, mentre que una comunitat vigilarà, amb la graella minada a la mà, que l'altre equip no trepitgi la rajola minada.

---

4 Conseqüències de l'ús de les armes: el preu i el cost just?

Objectiu: entendre la gran capacitat destructiva de les armes, en particular la de les armes lleugeres, i comparar-la amb el baix preu que té en el mercat.

Descripció: l'activitat es presenta com un concurs en el qual cada grup de persones ha d'endevinar les respostes a les preguntes que la persona que dinamitza li apunta a la pissarra. En acabar les preguntes, es donaran els resultats i es marcaran les respostes més ajustades. Respostes a les preguntes: 1) A i C: la despesa mundial en armament va baixar a partir dels anys noranta, però va tornar a créixer significativament mesos abans de l'11 de setembre a causa, essencialment, de la puja de la despesa dels Estats Units. 2) C: en els països en vies de desenvolupament l'ocupació es va reduir, el 2001, en un 6%, mentre que a la UE i als Estats Units hi va haver una reducció superior al 3%. 3) A; 4) A: es calcula que aquestes armes són responsables d'entre el 75% i el 90% de les morts en els conflictes armats; 5) C: es calcula que cada minut mor una persona (3.600 morts al dia, 500.000 morts a l'any) a causa de les armes lleugeres; 6) C: la facilitat cada vegada més gran per adquirir una arma ha fet que els preus es redueixin considerablement; 7) C: desactivar una mina costa al voltant de 720 €; 8) A; 9) C: en el marc de l'ONU hi ha tractats sobre armes nuclears (1963, 1968), sobre armes químiques (1992), sobre armes biològiques (1972) i sobre mines antipersona (1997) així com també organismes de verificació (Agència Internacional d'Energia Atòmica, Organització per a la Prohibició d'Armes Químiques) o de promoció del desarmament (Departament d'Assumptes de Desarmament). Pel que fa a les armes lleugeres, hi ha un Programa d'acció per als Estats (2001), però no un tractat pròpiament dit; 10) C: és veritat que existeixen instruments de control, però aquests han de concretar-se i dotar-se de mecanismes de verificació per ser efectius, així com ser de compliment obligatori per als estats.

ATENCIÓ: és necessari fotocopiar les preguntes del concurs.

Orientacions: l'avaluació del joc ha de permetre diferenciar el concepte de preu d'una arma (el que es paga per una arma en el mercat) del concepte de cost (les conseqüències que té aquesta arma per a la societat, tant en nombre de víctimes com pel cost del desarmament). En contra del que es pensa comunament, les anomenades armes de destrucció massiva (armes químiques, biològiques i nuclears) no són, ni de bon tros, les més letals (el qualificatiu "destrucció massiva" no es refereix a una mortalitat elevada sinó al fet que aquest tipus d'armes no es dirigeix a un objectiu concret sinó que afecta amplis sectors de la població, sovint, civils). Al contrari, es calcula que les armes lleugeres són responsables del 90% de les morts de civils (Preguntes 4 i 5). Aquestes dades contrasten amb el fet que les armes més barates i de més fàcil accés per a la població siguin les armes lleugeres (preguntes 3 i 5). Així, les armes més barates (les armes lleugeres) són, en la pràctica, les més mortíferes (preguntes 3 i 4). Altres dades molt significatives són la comparació entre el preu d'una mina i el cost de la seva eliminació (preguntes 7 i 8). Potser pot resultar més fàcil arribar a aquestes conclusions si es reprenen aquestes dades i es comparen, per a la qual cosa serà útil que totes les dades estiguin escrites a la pissarra.

---

5 Propostes d'acció: Desarmem el món, desarmem les persones

Objectiu: conèixer experiències i planejar activitats de desarmament (recol·lecció d'armes lleugeres i eliminació de mines) i de desmobilització (de bandes urbanes).

Descripció: es divideix la classe en tres grups. Cada un ha d'entrar en una pàgina d'Internet per obtenir informació sobre experiències de desarmament o de desmobilització. A continuació, el grup escull l'experiència que li sembla més interessant i emplena la taula. Per acabar, cada grup fa una breu explicació oral del projecte escollit dirigida a la resta de grups i justifica per què els ha semblat un projecte interessant.

Orientacions: demanar que es comparin les alternatives que s'han ofert a canvi de les armes o de la desmobilització. Quines us semblen més útils? L'objectiu principal dels programes de desarmament i de desmobilització és el d'intercanviar les armes i els rols que s'aguanten per les armes per recursos (formació ocupacional, instruments per al cultiu de la terra, etc.) per poder desenvolupar activitats productives civils. Un exercici final podria ser comparar aquestes iniciatives amb els objectius de la campanya "Armes sota control": en quin eix de la campanya s'emmarquen les iniciatives de desarmament i de desmobilització? Quins altres eixos promou la campanya? Per què creieu que són importants aquests altres eixos?

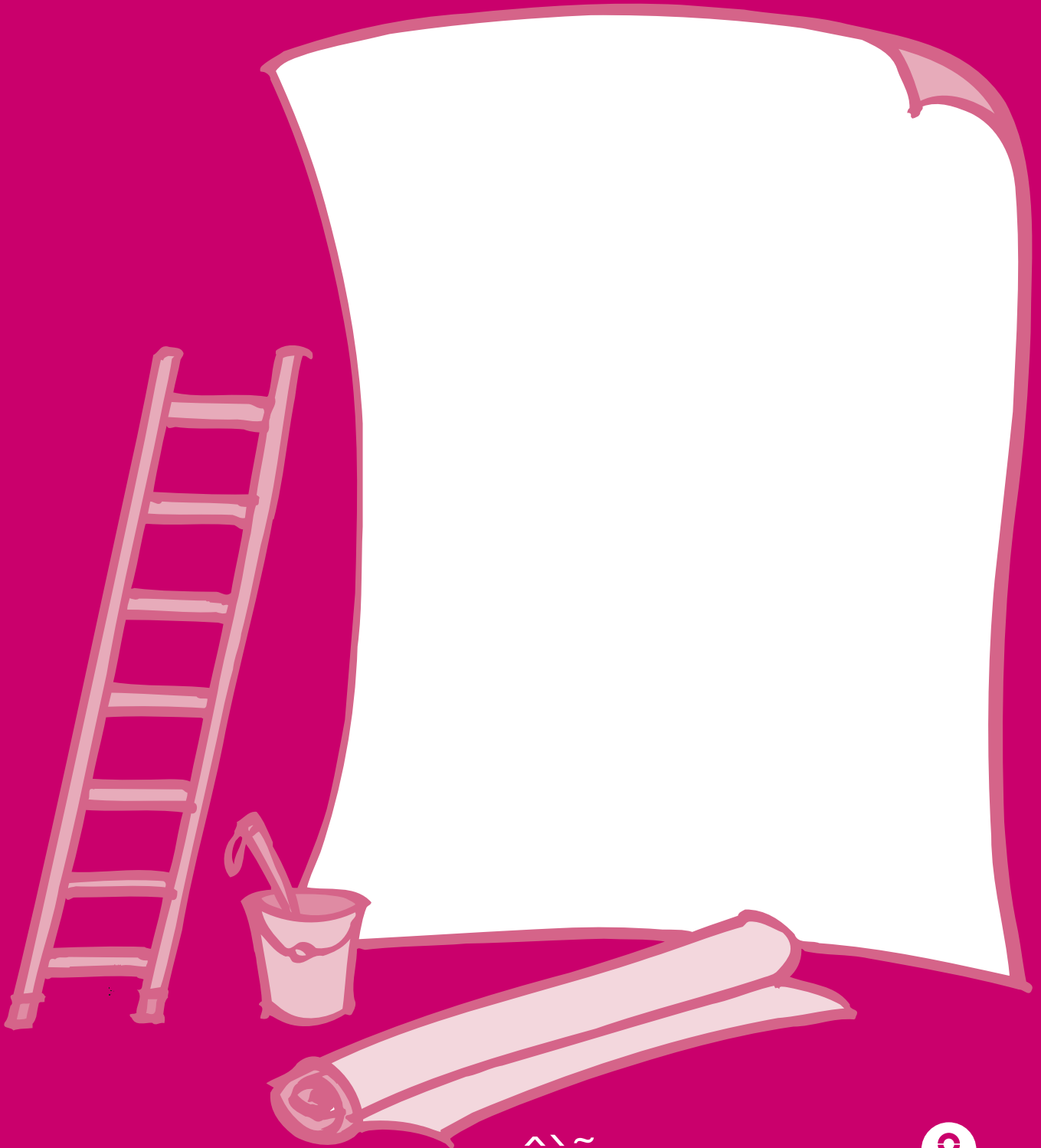
Aquesta activitat hauria de permetre vincular les activitats anteriors (militarisme, diferents tipus d'armes, mines).

Us animem a participar en la proposta de comunicació interescolar per Internet d'Intermón Oxfam. A l'adreça <http://www.intermonoxfam.org/conectandomundos> trobaràs la proposta detallada de *Connectant mons* per als cicles 1r i 2n de secundària.

Cada 30 de gener, commemorant la mort de Mahatma Gandhi, se celebra el DENIP, dia escolar de la no-violència i la pau. Us proposem que us uniu, si és que ja no ho heu fet, a les nombroses institucions que porten a terme alguna activitat especial amb motiu d'aquesta data.

3r cicle de primària

L'ALTRA CARA DE LES PEL·LÍCULES BÈL·LIQUES

Autora: Cécile Barbeito

êc̃p escola de
cultura de pau

Intermón Oxfam

2

ROL NORD - ROL SUD

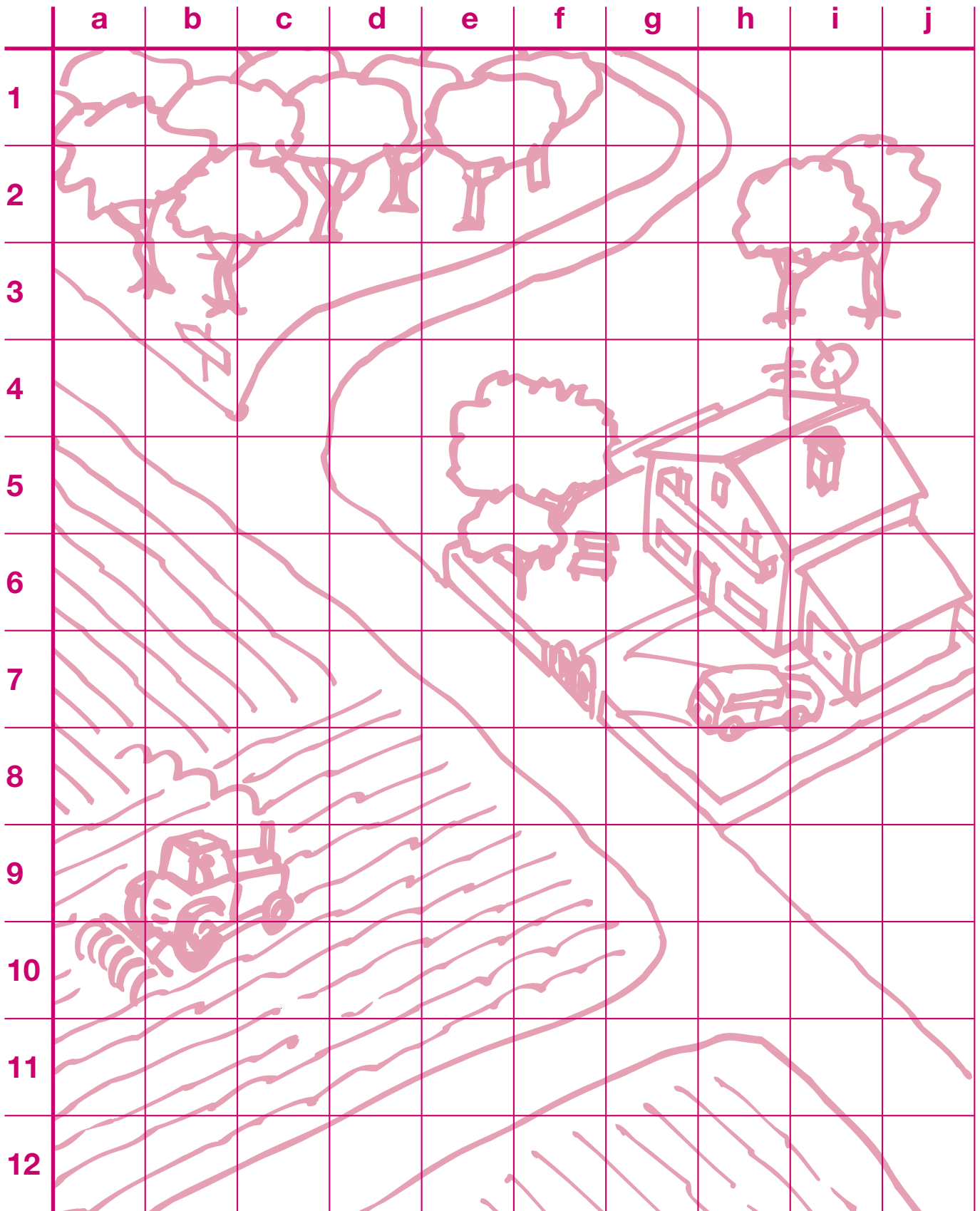
Tria dos col·lectius enfrontats propers a la teva realitat (dos equips esportius, dos grups de la classe, dues tribus urbanes, etc.) i omple la taula següent:

Nom dels grups		
En què s'assemblen els integrants d'ambdós grups?		
Quins signes utilitzen per diferenciar-se de l'altre?		
Com es refereixen a l'altre grup?		

3

UNA MINA CONTAMINA

Dibuixa sobre aquest plànol el camí que agafaries per creuar aquest camp obert sabent que està infestat de mines.

1. La Convenció d'Ottawa, signada el 1997, prohibeix la producció i la venda de mines i en demana l'eliminació. Tot i així, es calcula que arreu del món encara avui hi ha entre 200 i 215 milions de mines enterrades.

2. Actualment, a més de 60 països moren entre 15.000 i 20.000 persones a l'any com a conseqüència de trepitjar una mina antipersona.

3. Els següents països continuen sent productors de mines antipersona: l'Índia, el Pakistan, Corea del Nord, la Xina, Cuba, l'Iran, Rússia, Singapur i el Vietnam.

4. Gairebé 50 països es neguen a signar el Tractat d'Ottawa, entre els quals hi ha alguns dels països amb més quantitat de mines enterrades en el seu territori, per exemple, la Xina, l'Índia, l'Iraq, Israel-Palestina, Sèrbia i Montenegro, Somàlia...

5. Alguns països emmagatzemen mines, com per exemple els Estats Units, Grècia, Polònia i Sèrbia i Montenegro, que en tenen més d'un milió.

6. El comerç de mines és gairebé inexistent, encara que se sospita que l'Iran en continua exportant.

7. Wahida Abed va perdre les cames a l'Afganistan als 11 anys. Avui col·labora amb l'associació Save the Children en un projecte d'escoles per sensibilitzar sobre el problema de les mines. Actualment, l'Afganistan és un dels països més afectats per les mines.

8. Justino Pérez va trepitjar una mina a Nicaragua i ningú va anar a ajudar-lo per por que hi hagués més mines enterrades al camp. Se'n va escapar tot sol arrossegant-se pel terra. Es calcula que encara hi ha més de 45.000 mines enterrades a Nicaragua. Cap dels bàndols enfrontats durant la guerra civil ha ajudat a senyalitzar els camps minats.

9. A Cambotja, quan tornava a casa venint de l'escola, Sokheum Man va recollir una mina per dur-la a un quarter de l'exèrcit. La mina li va caure, va explotar i li va arrencar un peu. Avui continua ajudant la seva família al camp. Cinc milions de cambotjans corren un elevat risc de resultar ferits per una mina.

10. A Angola una mina va matar les dues filles de Joaquina Natchilombo i a ella li va amputar una cama. Avui treballa en un centre de rehabilitació de mutilats per ajudar altres víctimes de la guerra civil. A Angola continua havent-hi uns 2.300 camps minats.

11. Pocs mesos després que se signessin els acords de pau del seu país, Adis Smajic va descobrir una mina en unes ruïnes de Sarajevo. Quan la va bellugar perquè ningú no la trepitgés, va explotar. Va perdre un ull i una mà. A Bòsnia continua havent-hi unes 670.000 mines enterrades.

12. Manuel Orellana va intentar mantenir-se al marge de la guerra d'El Salvador. Un dia, mentre treballava en els camps de cafè, una mina li va amputar les dues cames. Actualment continua treballant al camp. Avui en dia es produeixen molt poques morts a El Salvador a causa de les mines, ja que tant l'exèrcit com la guerrilla van ajudar a localitzar els camps de mines.

13. Sofía Alface va perdre la seva germana i les dues cames en un accident a Moçambic quan tenia 10 anys. Avui és modista, gràcies a l'ajuda d'una ONG que li va regalar una màquina de cosir. El Govern va destruir, el febrer del 2003, gairebé 40.000 mines. Tot i així, més d'un milió de persones corren el risc de resultar ferides per mines.

14. Chris Moon, un oficial del Regne Unit, va perdre un braç i una cama mentre treballava en l'eliminació de mines a Moçambic. Actualment corre maratons per recaptar diners, que destina a ajudar altres persones mutilades. Trenta-cinc països van dur a terme projectes d'eliminació de mines en el transcurs del 2002.

15. Trenta-sis països han posat fi a la seva producció de mines antipersona, entre els quals hi ha Albània, Austràlia, el Brasil, Bulgària, Canadà, Colòmbia, Israel, Uganda i Zimbabwe.

16. A Bòsnia-Hercegovina, Cambotja i Laos s'han inclòs programes de prevenció de mines a les assignatures de les escoles.

17. Més de 30 països duen a terme projectes d'eliminació de mines, entre els quals hi ha l'Afganistan, Bòsnia-Hercegovina, Cambotja, Guatemala, Moçambic, Rwanda, Tailàndia...

18. Els ministeris de Salut d'Angola i Sèrbia i Montenegro s'impliquen en programes per fomentar la rehabilitació física de les víctimes de mines.

19. Més de 10.000 persones a l'any reben atenció psiquiàtrica després dels accidents. Durant l'últim any es van crear dos centres d'assistència, un al Perú i l'altre a Rússia.

20. A la República Democràtica del Congo, Sri Lanka i el Vietnam s'estan portant a terme iniciatives per facilitar la reintegració de les víctimes de les mines en el món laboral o a la societat.

Preguntes del concurs:

<p>1. La despesa mundial d'armament...</p> <p>A) Es redueix a partir del final de la guerra freda. B) No ha deixat mai d'augmentar. C) Creix des de poc abans de l'11 de setembre.</p>	<p>6. Quant creus que pot costar un fusell AK-47 (Kalashnikov) a Angola?</p> <p>A) Igual que tres vaques. B) Igual que una bicicleta. C) Igual que unes sabates.</p>
<p>2. L'ocupació que genera el mercat armamentístic...</p> <p>A) Creix paral·lelament a l'augment de la despesa militar. B) Creix, però menys que la despesa militar. C) Minva encara que la despesa militar augmenti.</p>	<p>7. El cost mitjà de desactivació d'una mina és de</p> <p>A) Més de 100 €. B) Més de 500 €. C) Més de 1.000 €.</p>
<p>3. Quines diries que són les armes més barates en el mercat?</p> <p>A) Les armes lleugeres (pistoles, rifles, granades, mines). B) L'armament convencional pesant (tancs, míssils pesants, etc.) C) Les armes de destrucció massiva (químiques, biològiques i nuclears).</p>	<p>8. El preu mitjà d'una mina antipersona és de</p> <p>A) 2 €. B) 25 €. C) 100 €.</p>
<p>4. Quines són les armes que provoquen més morts?</p> <p>A) Les armes lleugeres (pistoles, rifles, granades, mines). B) L'armament convencional pesant (tancs, míssils pesants, etc.) C) Les armes de destrucció massiva (químiques, biològiques i nuclears).</p>	<p>9. La majoria dels instruments per controlar l'excés d'armes són...</p> <p>A) No hi ha instruments de control per limitar l'excés d'armes. B) Hi ha instruments, sobretot per limitar el nombre d'armes lleugeres al món. C) Hi ha instruments, sobretot per limitar el nombre d'armes de destrucció massiva.</p>
<p>5. Quantes morts diries que provoquen les armes lleugeres al món?</p> <p>A) Més de 100 morts al dia. B) Més de 1.000 morts al dia. C) Més de 3.000 morts al dia.</p>	<p>10. Controlar el comerç d'armes i limitar els efectes negatius que tenen...</p> <p>A) És molt difícil i hi ha molt pocs instruments per aconseguir-ho. B) És possible: ja existeixen instruments que aconseguixen controlar i limitar el pes de les armes. C) Serà possible si es milloren els instruments de control. La societat civil pot ser un actor actiu per forçar els estats perquè prenguin mesures en aquest sentit.</p>

Si has encertat...

D'1 a 3 respostes vol dir que t'has informat poc sobre els problemes que provoquen les armes al món. A partir de 4 a 6 respostes significatives que una persona forta informada pot aconseguir a la pregunta de les armes. 7 i més respostes correctes indiquen que tens una consciència dels problemes globals i específicament per les armes.

De 4 a 6 respostes significatives que una persona forta informada pot aconseguir a la pregunta de les armes. 7 i més respostes correctes indiquen que tens una consciència dels problemes globals i específicament per les armes.

De 7 a 10 respostes: molt bé! Demostres una gran preocupació pels problemes globals i específicament per les armes. A més, pots ajudar a millorar la situació de les armes lleugeres respecte a altres tipus d'armes. A més, pots ajudar a millorar la situació de les armes lleugeres respecte a altres tipus d'armes. A més, pots ajudar a millorar la situació de les armes lleugeres respecte a altres tipus d'armes.

S

DESARMEM EL MÓN, DESARMEM LES PERSONES

Recol·lecció d'armes lleugeres	Eliminació de mines	Desmobilització de bandes urbanes
<p>Una manera d'eliminar l'excés d'armes lleugeres és intercanviar aquestes armes per algun bé i després destruir-les. Busca exemples a:</p> <p>www.desarme.org (entra a Sobre desarme; recolección y destrucción de armas)</p> <p>www.bicc.de/helpdesk (entra a Stories)</p>	<p>Per posar fi a les mines és important prohibir-ne la fabricació, l'exportació, l'ús i l'emmagatzematge, tal i com recull el Tractat d'Ottawa de 1997. A més, també és important netejar els terrenys de mines.</p> <p>www.mag.org.uk (entra a Where MAG operates)</p>	<p>Per limitar el nombre de soldats en un país (especialment després d'una guerra) es desenvolupen programes de DDR (desarmament, desmobilització i reintegració). El mateix model serveix per facilitar que les persones deixin les bandes urbanes. En trobaràs exemples a:</p> <p>www.coav.br (entra a Soluciones locales)</p>

Escolliu un dels projectes i prepareu una fitxa informativa:

Localització del projecte

Duració del projecte

Objectius que persegueix

Quins resultats se n'obtenen

Què destacaries del projecte

PARTICIPA-HI!